

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 9 kwietnia 2010 r.

w sprawie ustawy o zasadach finansowania nauki

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 18 marca 2010 r. ustawy o zasadach finansowania nauki, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 2 w pkt 3 w lit. a po wyrazach "nastawienia na" dodaje się wyraz "bezpośrednie";
- 2) w art. 2 w pkt 4 w lit. c skreśla się wyraz "następnie";
- 3) w art. 2 w pkt 9 w lit. f wyrazy "oraz nadaną kategorię, a także" zastępuje się wyrazami ", w tym";
- 4) w art. 2 skreśla się pkt 21 i 22;
- 5) w art. 4 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
"1. Rada Ministrów ustanawia Krajowy Program Badań w drodze uchwały.
2. Projekt Krajowego Program Badań opracowuje Minister po zasięgnięciu opinii Polskiej Akademii Nauk, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, Rady Głównej Instytutów Badawczych i organizacji samorządu gospodarczego.";

- 6) w art. 5:
 - a) w pkt 1 wyrazy "Centrum Rozwoju" zastępuje się wyrazami "Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, zwane dalej "Centrum Rozwoju"",
 - b) w pkt 3 wyrazy "Centrum Nauki" zastępuje się wyrazami "Narodowe Centrum Nauki, zwane dalej "Centrum Nauki"";
- 7) w art. 5 w pkt 5, w art. 18 w ust. 1 w pkt 3 oraz w art. 19 w ust. 2 i w ust. 7 w pkt 3 skreśla się wyraz "stacjonarnych";
- 8) w art. 5 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

"8) zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej albo z niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);";
- 9) w art. 5 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

"12) finansowanie działalności Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych oraz Komitetu Polityki Naukowej, zespołów, recenzentów i ekspertów oraz działalności kontrolnej;";
- 10) w art. 6 w ust. 6 wyrazy "Środki finansowe na zadania określone w art. 5 pkt 1 i 3 osiągną łącznie" zastępuje się wyrazami "Środki finansowe przeznaczone corocznie na zadania określone w art. 5 pkt 1 i 3 osiągną";
- 11) w art. 9:
 - a) w pkt 1 skreśla się wyrazy "określonym w art. 2 pkt 9",
 - b) w pkt 6 skreśla się wyrazy ", o której mowa w art. 5 pkt 9";
- 12) w art. 10 w pkt 10 wyrazy "pkt 1 - 9" zastępuje się wyrazami "pkt 1 - 8";
- 13) w art. 11 w ust. 1 wyrazy "art. 10" zastępuje się wyrazami "art. 10 pkt 1 - 8 i 10";
- 14) w art. 12 wyrazy "art. 111" zastępuje się wyrazami "art. 112";

- 15) w art. 18 w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy "jednostek naukowych, określonej w art. 2 pkt 7,";
- 16) w art. 18 w ust. 5 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
"3) ministra nadzorującego instytut badawczy - w odniesieniu do instytutu badawczego;"
- 17) w art. 19:
 - a) w ust. 1 skreśla się wyrazy "jednostek naukowych",
 - b) w ust. 6 skreśla się wyrazy "jednostki naukowej określonej w art. 18 ust. 1";
- 18) w art. 19 w ust. 8, w art. 20 w ust. 7, w art. 22 w ust. 6, w art. 23 w ust. 3 oraz w art. 25 w ust. 8, w części wspólnej wyliczenia wyrazy "z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej pomocy publicznej, określonych w przepisach prawa wspólnotowego" zastępuje się wyrazami "z uwzględnieniem celów polityki naukowej państwa";
- 19) art. 24 otrzymuje brzmienie:
"Art. 24. Współfinansowanie zadań realizowanych i finansowanych ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej albo z niepodlegających zwrotowi środków pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) odbywa się na podstawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych określonych w przepisach dotyczących programów operacyjnych albo w przypadku zadań finansowanych z niepodlegających zwrotowi środków pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zgodnie z umowami międzynarodowymi.";
- 20) w art. 25 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
"4. Wniosek o przyznanie środków finansowych bibliotekom naukowym składa organizator.";
- 21) w art. 26 w ust. 3 wyraz "określa" zastępuje się wyrazem "określi";

- 22) w art. 26 w ust. 3 w części wspólnej wyliczenia skreśla się wyrazy "wymagań dotyczących dopuszczalnej pomocy publicznej, określonych w przepisach prawa wspólnotowego, oraz";
- 23) w art. 29 w ust. 1 w zdaniu wstępnym skreśla się wyrazy "o których mowa w art. 35,";
- 24) w art. 37 w ust. 1 w pkt 3 wyrazy "umyślne przestępstwo lub" zastępuje się wyrazami "umyślne przestępstwo lub umyślne";
- 25) w art. 38 w ust. 1 w pkt 3 po wyrazach "art. 37 ust. 1" dodaje się wyrazy "pkt 1 i 3";
- 26) w art. 40:
 - a) w ust. 2 skreśla się wyrazy "i komisji, o których mowa w art. 39 pkt 2 - 5",
 - b) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:
 - "5. Przewodniczący komisji zwołuje posiedzenia komisji, przewodniczy jej obradom oraz podpisuje jej uchwały.
 - 6. Przewodniczący komisji zapewnia sprawne funkcjonowanie komisji i terminowe wykonywanie zadań.";
- 27) w art. 42 po ust. 1 dodaje się ust. ... w brzmieniu:
 - "... Kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych nie przeprowadza się w stosunku do pomocniczych jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk.";
- 28) w art. 42 w ust. 2 w pkt 3 wyrazy "poziom akceptowalny" zastępuje się wyrazami "poziom zadawalający";
- 29) w art. 48 w ust. 3 po wyrazach "o których mowa w ust. 1" dodaje się wyrazy ", a także w przypadku utraty przez członka Komitetu nieposzlakowanej opinii lub nieprzestrzegania zasad etyki naukowej";
- 30) w art. 49 skreśla się wyraz "ramowy";

31) w art. 51 skreśla się pkt 8.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

Uzasadnienie

Na posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 2010 r. Senat rozpatrzył ustawę o zasadach finansowania nauki i uchwalił do niej 31 poprawek.

Przyjmując **poprawki nr 1, 2 i 3** Senat uznał za uzasadnione dokonanie zmian w definicjach legalnych ustawy. W opinii Izby zasadnym jest wskazanie na możliwość pośredniego praktycznego zastosowania nowej wiedzy w podstawowych badaniach naukowych (poprawka nr 1) oraz skreślenie warunku "następnego" niewykorzystania produkcji eksperymentalnej, testowania produktów, procesów i usług w celach komercyjnych (poprawka nr 2). W opinii Senatu konieczne jest także ujęcie w katalogu jednostek naukowych, wszystkich jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną i siedzibę na terytorium RP bez względu na uprzednie nadanie kategorii takiej jednostce - art. 2 pkt 9 lit. f ustawy. Zarzutem jaki można postawić powyższemu przepisowi jest jego nielogiczność, w kontekście art. 42 ust. 2 ustawy. Zgodnie z art. 2 pkt 9 lit f jednostką naukową jest jednostka organizacyjna posiadająca kategorię. Tymczasem zgodnie z art. 42 ust. 2 kategorię nadaje się jednostce naukowej (w tym także jednostce naukowej określonej w art. 2 pkt 9 lit. f.) Przepisy zawierają więc wzajemną sprzeczność. Nie można być jednostką naukową nie mając kategorii (art. 2 pkt 9 lit. f) i jednocześnie, aby otrzymać kategorię trzeba być jednostką naukową (art. 42 ust. 2 w zw. z ust. 3). Zauważając powyższe, Senat uchwalił poprawkę nr 3.

W opinii Senatu finansowanie przez ministra właściwego do spraw nauki tzw. "badań własnych" powinno obejmować finansowanie rozwoju uczestników stacjonarnych jak i niestacjonarnych studiów doktoranckich. Nie znajdując uzasadnienia dla rozróżnienia tych dwóch form kształcenia doktorantów, Senat uchwalił **poprawkę nr 7**.

Wobec wątpliwości, czy wysokość środków finansowych na zadania realizowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) oraz przez Narodowe Centrum Nauki (NCR) określona w art. 6 ust. 6 ustawy dotyczyć ma wartości środków przekazanych od dnia wejścia w życie ustawy do 2020 r. (łącznie wysokość środków w latach 2010 – 2019), czy też wartości środków przekazanych w roku 2020 (łącznie wysokość środków na badania finansowane przez NCBiR i NCN w roku 2020) Senat uznał za zasadne uchwalenie **poprawki nr 10** przesadzającej, że poziom finansowania "nie mniej niż 50 % środków", dotyczyć ma środków przeznaczanych na przedmiotowe zadania, corocznie.

Przyjmując **poprawkę nr 16** Senat dążył do oddania istoty art. 18 ust. 5 pkt 3 ustawy. Zgodnie z art. 5 ustawy o instytutach badawczych ministrem nadzorującym instytut

jest minister właściwy ze względu na działalność instytutu. Natomiast zgodnie z rozdziałem 7 ustawy o instytutach badawczych nadzór nad działalnością instytutu podzielony jest pomiędzy ministra nadzorującego, a ministra właściwego do spraw nauki. Uchwalona poprawka zapewnia jednoznaczność przepisu.

Uchwalając **poprawkę nr 18** Senat kierował się potrzebą zamieszczenia w przepisie upoważniającym pełnych wytycznych dotyczących treści upoważnienia, jako konstytucyjnego warunku jego poprawności. W ocenie Senatu wytycznym nakazującym uwzględnienie "wymagań dotyczących dopuszczalnej pomocy publicznej, określonych w przepisach prawa wspólnotowego" należy postawić zarzut pozorności. Odsyłają one, bowiem do postanowień, które muszą być brane pod uwagę, przez organ właściwy do wydania rozporządzenia, w każdym przypadku, bez względu na to czy zostały sformułowane w upoważnieniu. (Zasada niedopuszczalności powołania się na przepisy prawa Unii Europejskiej została potwierdzona w dokumencie "Wytyczne polityki legislacyjnej i techniki prawodawczej. Zapewnienie efektywności prawu Unii Europejskiej w polskim prawie krajowym" opublikowanym przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej i zaakceptowanym przez Rządowe Centrum Legislacji. Zgodnie z tym dokumentem "w wytycznych, nie należy zamieszczać ogólnych klauzul nakazujących ministrowi branie pod uwagę prawa Unii Europejskiej w regulowanej dziedzinie"). Z tych samych względów Senat wprowadził **poprawkę nr 22**. W tym przypadku odniesienie do przepisów prawa Unii Europejskiej nie skutkuje zarzutem niekonstytucyjności upoważnienia. Należy je jednak ocenić negatywnie, jako nieniosące nowości normatywnej.

Przyjmując **poprawkę nr 20** Senat przesądził, że wniosek o przyznanie środków finansowych bibliotekom naukowym składa organizator, rezygnując jednocześnie z wymogu opiniowania wniosku. W opinii Senatu poprawka usuwa niespójność uregulowań ustawy z przepisami ustawy o bibliotekach. Zgodnie z art. 8 tej ostatniej, biblioteki są organizowane i prowadzone przez organizatora. W tym kontekście art. 25 ust. 4 uchwalonej przez Sejm ustawy nie pozwala odpowiedzieć na pytanie jaki podmiot składa wniosek o przyznanie środków finansowych, a jaki podmiot go opiniuje. Poprawka Senatu usuwa wątpliwości interpretacyjne.

Senat w **poprawce nr 24** zdecydował o wyeliminowaniu dysproporcji w traktowaniu osób skazanych za nieumyślne przestępstwa i nieumyślne przestępstwa skarbowe. Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 3 członkiem Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych nie może być osoba, która była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Senat zauważa, że, zgodnie z brzmieniem przepisu przyjętego przez

Sejm, przeszkodę w objęciu członkostwa Komitetu będzie stanowiło skazanie za nieumyślne przestępstwo skarbowe (zagrożone karą grzywny), nie będzie zaś stanowiło tej przeszkody skazanie za - charakteryzujące się większym stopniem szkodliwości społecznej - nieumyślne przestępstwo stypizowane w kodeksie karnym (np. nieumyślne spowodowanie śmierci; przestępstwo zagrożone karą do 5 lat pozbawienia wolności, czy też nieumyślne wyrządzenie znacznej szkody majątkowej w związku z prowadzeniem spraw majątkowych lub działalności gospodarczej; przestępstwo zagrożone karą do 3 lata pozbawienia wolności).

Przepis art. 38 ust. 1 ustawy określa przesłanki powodujące wygaśnięcie członkostwa w Komitecie Ewaluacji Jednostek Naukowych z mocy samej ustawy. Jedną z przesłanek jest utrata nieposzlakowanej opinii i nieprzestrzeganie zasad etyki naukowej (art. 38 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 37 ust. 1 pkt 2). Taka konstrukcja przepisu czyni wątpliwym ustalenie momentu wygaśnięcia członkostwa w Komitecie w wyniku zaistnienia tej przesłanki (także w szczególnym kontekście ważności uchwał podejmowanych przez Komitet z udziałem osoby, której członkostwo wygasło z mocy samego prawa). W opinii Senatu zasadnym jest przeniesienie przedmiotowej przesłanki do katalogu przyczyn umożliwiających odwołanie członka Komitetu (**poprawki nr 25 i 29**).

Zgodnie z art. ust. 2 przewodniczący Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych zwołuje posiedzenia plenarne Komitetu, przewodniczy jego obradom, reprezentuje Komitet na zewnątrz oraz podpisuje uchwały Komitetu i komisji. Zdaniem Izby nieuzasadnioną jest konstrukcja prawna, w której jeden z organów Komitetu (Przewodniczący) podpisuje uchwały drugiego (Komisji). Zgodnie z zakwestionowanym przez Senat przepisem, uchwałę komisji - będącą odzwierciedleniem zdarzeń powstałych podczas jej obrad - podpisuje osoba nie tylko nieprzewodnicząca, ale nawet nieuczestnicząca w jej obradach. Mając na uwadze powyższe, kierując się zapewnieniem racjonalności i jednoznaczności przepisów ustawy Senat wprowadził **poprawkę nr 26**, wskazującą na przewodniczącego Komisji jako organizującego i kierującego pracami komisji oraz podpisującego jej uchwały.

Zgodnie z art. 42 ust. 2 jednostce naukowej, w wyniku kompleksowej oceny jej działalności, przyznaje się odpowiednią kategorię. Jednocześnie art. 42 ust. 3 traktując o kryteriach oceny pomija pomocnicze jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk. Wobec wątpliwości, wynikających z powyższych przepisów Senat, odczytując intencję ustawodawcy, jako zamiar wyłączenia spod kategoryzacji pomocniczych jednostek naukowych PAN, uchwalił **poprawkę nr 27**.

W opinii Izby określenie kategorii B jednostki naukowej, przyznawanej w wyniku jej kompleksowej oceny, nie oddaje w pełni faktycznego miejsca tej kategoryzacji, na skali ocen

przyjętej przez ustawodawcę (A+, A, B, C). Senat uznał za adekwatne określenie poziomu oceny jako "zadawalającego", a nie "adekwatnego" (**poprawka nr 28**).

Uchwalając **poprawkę nr 31** Senat wykreślił z katalogu zadań Komitetu Polityki Naukowej opiniowanie i ocenę wniosków o finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej. W opinii Izby zasięganie opinii Komitetu jest niecelowe, z uwagi na analogiczne uprawnienia przyznane w tym zakresie zespołom, o których mowa w art. 52 ust. 1 - 3 ustawy.

Przyjmując poprawki nr **4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 21, 23, 30** Senat miał na celu uporządkowanie, doprecyzowanie, skorygowanie bądź uzupełnienie przepisów ustawy. Poprawki nr 4 i 6 przenoszą skróty nazw "Narodowe Centrum Nauki" i "Narodowe Centrum Badań i Rozwoju" ze słowniczka ustawy do przepisów, w których po raz pierwszy określenia te zostały użyte (zgodnie z § 154 ust. 2 - 4 Zasad techniki prawodawczej). Poprawka nr 5 precyzuje przepisy ustawy. Poprawki nr 8 i 19 jednoznacznie wskazują na źródło pochodzenia wskazanych w przepisie środków finansowych. Poprawki nr 9 i 23 korygują nieprecyzyjne i niekonsekwentne odesłania oraz ujednolicają przepisy ustawy. Poprawki nr 11, 15 i 17 skreślają zbędne powtórzenia i odesłania w przepisach posługujących się definicjami sformułowanymi w ustawie. Poprawki nr 12 i 13 korygują odesłania w celu zapewnienia jednoznaczności przepisów. Poprawka nr 14 koryguje błędne odesłanie. Poprawka nr 21 ujednolica sposób formułowania przepisów przejściowych. Poprawka nr 30 skreśla zbędny wyraz.